

PM 2004 RVII (Dnr 326-4325/2004)

Överföring av Ballongens habiliteringsenhet från Skarpnäcks stadsdelsnämnd till Kungsholmens stadsdelsnämnd

Hemställan från Skarpnäcks och Kungsholmens stadsdelsnämnder

Borgarrädsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

Ansvar för verksamheten inklusive finansiering vid Ballongens habiliteringsenhet överförs från Skarpnäcks stadsdelsnämnd till Kungsholmens stadsdelsnämnd under en försöksperiod på tre år, fr.o.m. 1 januari 2005.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Ballongens habiliteringsenhet är en av länets tre habiliteringsenheter för förskolebarn med rörelsehinder som behöver flera olika habiliteringsinsatser samtidigt.

Ballongen i Skarpnäck och Stadshagen i Kungsholmen är kommunövergripande verksamheter inom Stockholms stad. Den tredje enheten, Kastanjen, tillhör Huddinge kommun.

I de kontakter som tagits mellan verksamhetsansvariga i Kungsholmen och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar har följande fördelar med en överföring framkommit:

- Genom en överföring undviks dagens småskalighet vilken skapar en viss sårbarhet på personalsidan. Detta bland annat på grund av den specialistkompetens som krävs för habiliteringsarbetet.
- Sammanföringen kommer att ge nya förutsättningar för en kvalitetsmässig utveckling av habiliteringsarbetet.
- Personalfrågor såsom friskvård, kompetensutveckling och lönehantering kan ges en bättre samordning.
- Det finns behov av att information och ”marknadsföring” är gemensam och likartad för de båda enheterna.

Stadsdelsnämnderna Kungsholmen och Skarpnäck hemställer om att ansvaret för Ballongens habiliteringsenhet överförs till Kungsholmens stadsdelsnämnd under en försöksperiod på tre år.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret tillstyrker att verksamheten Ballongen överflyttas från Skarpnäcks stadsdelsförvaltning till Kungsholmens stadsdelsförvaltning under en treårsperiod.

Mina synpunkter

Det är positivt att de berörda stadsdelsnämnderna tagit initiativ för att möjliggöra effektivitets- och kvalitetsvinster för de två habiliteringsenheter som staden ansvarar för. Verksamheternas specialiserade inriktning kräver en utpräglad specialistkompetens som riskerar att skapa sårbarhet på personalsidan. En gemensam ledning och administration gör att denna risk minimeras. Det är också värdefullt att sammanslagningen ger ökade möjligheter till marknadsföring och information om dessa viktiga verksamheter.

Då hemställan gäller en treårig försöksperiod kommer medel för Ballongen även fortsättningsvis att ges till Skarpnäcks stadsdelsnämnd. Berörda stadsdelsnämnder ansvarar för överföringen av medel från Skarpnäck till Kungsholmen.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

Ansvar för verksamheten inklusive finansiering vid Ballongens habiliteringsenhet överförs från Skarpnäcks stadsdelsnämnd till Kungsholmens stadsdelsnämnd under en försöksperiod på tre år, fr.o.m. 1 januari 2005.

Stockholm den 2 december 2004

MARGARETA OLOFSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Ballongens habiliteringsenhet är en av länets tre habiliteringsenheter för förskolebarn med rörelsehinder som behöver flera olika habiliteringsinsatser samtidigt.

Ballongen i Skarpnäck och Stadshagen i Kungsholmen är kommunövergripande verksamheter inom Stockholms stad. Den tredje enheten, Kastanjen, tillhör Huddinge kommun.

I de kontakter som tagits mellan verksamhetsansvariga i Kungsholmen och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar har följande fördelar med en överföring framkommit:

- Genom en överföring undviks dagens småskalighet vilken skapar en viss sårbarhet på personalsidan. Detta bland annat på grund av den specialistkompetens som krävs för habiliteringsarbetet.
- Sammanföringen kommer att ge nya förutsättningar för en kvalitetsmässig utveckling av habiliteringsarbetet.
- Personalfrågor såsom friskvård, kompetensutveckling och lönehantering kan ges en bättre samordning.
- Det finns behov av att information och ”marknadsföring” är gemensam och likartad för de både enheterna.

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade på sitt sammanträde den 21 oktober 2004 att hos kommunstyrelsen hemställa om att ansvaret för verksamheten inklusive finansiering vid habiliteringsenheten Ballongen överförs från Skarpnäcks stadsdelsnämnd till Kungsholmens stadsdelsnämnd under en försöksperiod på tre år fr o m 2005-01-01.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande den 27 september 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Habiliteringsenheten ”Ballongen” är en av länets tre habiliteringsenheter för förskolebarn med rörelsehinder som behöver flera olika habiliteringsinsatser samtidigt. Två av dessa ligger inom Stockholms stad (”Ballongen” i Skarpnäck och ”Stadshagen” på Kungsholmen) (KÖV). Den tredje, ”Kastanjen”, är belägen i Huddinge kommun. Samtliga är kommunövergripande verksamheter (KÖV).

I de kontakter som tagits mellan verksamhetsansvariga i Kungsholmens och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar är man överens om att det sannolikt finns effektivitets- och kvalitetsvinster att göra om verksamheterna samordnas under en gemensam ledning. Stadsdelsförvaltningarna föreslår respektive nämnder att hos kommunstyrelsen hemställa om att ansvaret för verksamheten vid ”Ballongens” habiliteringsenhet överförs till Kungsholmens stadsdelsnämnd under en försöksperiod på tre år fr o m 2005-01-01.

Historik och verksamheternas förutsättningar

I samband med kommunaliseringen av omsorgen fördes också ansvaret för habiliteringsenheterna över från landstinget till kommunerna. Det lagliga ansvaret enligt hälso- och sjukvårdslagen (habilitering enligt § 3) ligger kvar på landstinget som genom sina Habiliteringscentra remitterar till habiliteringsenheterna.

Ekonomi har reglerats genom en skatteväxling som inneburit att Stockholms och Huddinge kommuner tillförts medel som sedan i sin tur fördelat medel till berörda nämnder. För barn från andra kommuner debiteras avgift enligt självkostnadsprincipen.

Habiliteringsenheterna är länsgemensamma verksamheter och ska drivas enligt samma principer som före kommunaliseringen. Gällande styrdokument som förutom att reglera formalia e t c, beskriver också förutsättningarna för verksamheterna.

Habiliteringsenheterna definieras som utrednings- och behandlingsenheter som bedriver habiliteringsverksamhet för förskolebarn med rörelsehinder som behöver flera olika habiliteringsinsatser samtidigt.

Habiliteringsarbetet delegeras från landstinget till av staden anställd sjukgymnast, arbetsterapeut och logoped som arbetar vid enheten. Övriga yrkeskategorier som finns representerade är behandlingsassistent, förskollärare och specialpedagog.

Enheterna handleder också barnens förskolepersonal och föräldrar.

Varje habiliteringsenhet ska tillhandahålla plats för tio barn, men inskrivningstalen kan variera något både upp och ner. Intagning sker i princip en gång per termin, Beslut om intagning fattas av respektive nämnd (i praktiken enhetschef) där enheten är belägen.

Habiliteringsenheternas upptagningsområde omfattar Stockholms läns landsting. Det finns inga egentliga gränser för enheternas upptagningsområden, men geografiska skäl gör att det "faktiska" upptagningsområdet för "Kastanjen" i första hand är de södra kranskommunerna och Stockholms sydvästra stadsdelsområden. "Ballongens" upptagningsområden är huvudsakligen de södra och sydöstra kranskommunerna, Stockholms innerstad och stadens södra stadsdelsområden medan "Stadshagen" huvudsakligen får sina barn från de norra och östliga kranskommunerna, Stockholms innerstad och stadens norra stadsdelsområden.

De tre habiliteringsenheterna har delvis lite olika habiliteringsmodeller vilket ibland styr föräldrarnas val av enhet oavsett geografisk belägenhet.

"Stadshagen" har i flera år haft fler sökande än platser, medan "Ballongen" av olika skäl ibland haft svårt att få full beläggning. Denna ojämnheter i efterfrågan på platser kan ha flera orsaker. Dessa orsaker behöver kartläggas under föreslagen försöksperiod för att resurserna ska utnyttjas på bästa sätt. En sådan kartläggning kan underlättas om enheterna har en gemensam ledning.

Förvaltningens synpunkter

I de kontakter som varit mellan verksamhetsansvariga vid Kungsholmens och Skarpnåcks stadsdelsförvaltningar har man konstaterat att respektive enheters småskalighet skapar viss sårbarhet på personalsidan, bland annat på grund av den specialistkompetens som krävs för habiliteringsarbetet.

Behovet av övergripande information, "marknadsföring" och förankring är likartad för de båda enheterna. Barnens föräldrar söker plats genom Landstingets olika Habiliteringscentra. Vid en sammanslagning kan det finnas anledning att se över samarbetet mellan dessa centra och habiliteringsenheterna vad gäller information till föräldrar och intagningsrutiner. Kranskommunernas betalningsansvar och finansieringen genom skatteväxling är också gemensamma frågor som behöver ses över. Föreslagen försöksperiod får visa om en gemensam ledningsfunktion underlättar att hantera dessa frågor. I detta sammanhang bedöms det finnas samordningsvinster vid en sammanslagning av enheterna.

En sammanföring av verksamheterna kommer att ge nya förutsättningar för en kvalitetsmässig utveckling av habiliteringsarbetet. Under en ledning finns tjugo platser till förfogande vid prioritering av inkomna ansökningar. Varje barns behov kan bedömas och anvisas till den habiliteringsenhet som har den behandlingsmodell och kompetens som bäst passar barnet. Habiliteringsenheternas olika kompetenser, synsätt och habiliteringsmodeller förutsätts därigenom i än högre grad komma barnen till godo.

Det bör även finnas administrativa fördelar med att lägga verksamhetsansvaret under en stadsdelsnämnd. Personalfrågor såsom friskvård, kompetensutveckling och lönehantering kan ges en bättre samordning. Eftersom "Stadshagen" är en resultatenhet och "Ballongen" en anslagsfinansierad verksamhet så kommer även fortsättningsvis respektive ekonomi hanteras separat, men möjligt blir att införa gemensamma rutiner och prestationskrav.

Enligt underhandskontakter med stadsledningskontoret finns inga invändningar mot att de bägge förvaltningarna föreslår sina respektive nämnder att ansvaret och finansieringen av verksamheten vid "Ballongen" överförs till Kungsholmens stadsdelsnämnd under föreslagen försöksperiod. En överföring förutsätter att de medel som staden hitintills förmedlats till Skarpnåcks stadsdelsnämnd i sin helhet överförs till Kungsholmens stadsdelsnämnd.

Mot försöksperiodens slut måste en utvärdering ske av den gemensamma verksamheten i ett brett perspektiv inför en eventuell permanent sammanslagning. Frågeställningar som bör belysas vid denna utvärdering är t ex

- Har efterfrågan på platser på "Ballongen" ökat?
- Har förankringen hos kranskommuner och Habiliteringscentra förbättrats?
- Finns de ekonomiska förutsättningarna att driva båda enheterna?
- Har det framkommit ytterligare samordningsvinster?

Förvaltningens förslag

Mot ovanstående bakgrund föreslår förvaltningen att nämnden beslutar att hos kommunstyrelsen hemställa om att ansvaret för verksamheten inklusive finansiering vid habiliteringsenheten "Ballongen" överförs från Skarpnäcks stadsdelsnämnd till Kungsholmens stadsdelsnämnd under en försöksperiod på tre år fr o m 2005-01-01.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade på sitt sammanträde den 4 november 2004 att hos kommunstyrelsen hemställa om att ansvaret för verksamheten inklusive finansiering vid habiliteringsenheten Ballongen överförs från Kungsholmens stadsdelsnämnd till Skarpnäcks stadsdelsnämnd under en försöksperiod på tre år fr o m 2005-01-01.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 25 augusti 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Ballongens habiliteringsenhet är en av länets tre habiliteringsenheter för förskolebarn med rörelsehinder som behöver flera olika habiliteringsinsatser samtidigt.

Två av dessa ligger inom Stockholms stad (Ballongen i Skarpnäck och Stadshagen i Kungsholmen) och är kommunövergripande verksamheter (KÖV). Den tredje, Kastanjen, tillhör Huddinge kommun.

I de kontakter som varit mellan verksamhetsansvariga i Kungsholmen och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar har man blivit överens om att det sannolikt finns effektivitets- och kvalitetsvinster att göra om verksamheterna samordnas under en gemensam ledning och de bägge stadsdelsförvaltningarna föreslår nu respektive nämnder att hos kommunstyrelsen hemställa om att ansvaret för verksamheten vid Ballongens habiliteringsenhet överförs till Kungsholmens stadsdelsnämnd under en försöksperiod på tre år.

Historik och verksamheternas förutsättningar

I samband med kommunaliseringen av omsorgen fördes också ansvaret för habiliteringsförskolorna (numera habiliteringsenheter) över från landstinget till kommunerna. Det lagliga ansvaret enligt hälso- och sjukvårdslagen (habilitering och rehabilitering enligt § 3) ligger kvar på landstinget som genom sina rehabiliteringscentra remitterar till habiliteringsenheterna.

Ekonomi har reglerats genom en skatteväxling som inneburit att Stockholms och Huddinge kommuner tillförts medel som sedan i sin tur fördelat medel till berörda nämnder. För barn från andra kommuner än den egna debiteras avgift enligt självkostnadsprincipen vilket för Ballongens del också innefattar barnets eventuella reskostnader.

Habiliteringsenheterna är länsgemensamma verksamheter och ska drivas enligt samma principer som före kommunaliseringen och det finns lokala styrdokument som förutom att reglera formalia e t c, också beskriver förutsättningarna för verksamheterna.

Habiliteringsenheterna definieras som utrednings- och behandlingsenheter som bedriver habiliteringsverksamhet för förskolebarn med rörelsehinder som behöver flera olika habiliteringsinsatser samtidigt.

Habiliteringsarbetet delegeras från landstinget till av staden anställd sjukgymnast, arbetsterapeut och logoped som arbetar vid enheten. Övriga yrkeskategorier inom verksamheten är behandlingsassistent, förskollärare och specialpedagog.

Varje habiliteringsenhet ska tillhandahålla plats för ca tio barn samtidigt men inskrivningstalen kan variera något både upp och ner. Intagning sker i princip en gång per termin. Ballongen har intagning en gång per år (i april), men under senare tid har en flexibel intagning tillämpats vilket innebär att ansökningar prövas fortlöpande. Beslut om intagning fattas av respektive nämnd (i praktiken enhetschef) där enheten är belägen.

Habiliteringsenheternas upptagningsområde motsvarar Stockholms läns landsting. Det finns inga egentliga gränser för enheternas upptagningsområdena sins emellan men geografiska skäl gör att det ”faktiska” upptagningsområdet för Kastanjen i första hand är de södra kranskommunerna och Stockholms sydvästra stadsdelsområden. Ballongens upptagningsområden är huvudsakligen de södra och sydöstra kranskommunerna, Stockholms innerstad och stadens södra stadsdelsområden medan Stadshagen huvudsakligen tar upp från de norra och östliga kranskommunerna, Stockholms innerstad och stadens norra stadsdelsområden.

De tre habiliteringsenheterna har delvis lite olika habiliteringsmodeller vilket ibland styr föräldrarnas val av enhet oavsett geografisk belägenhet.

För Stadshagens och Kastanjens del har det tidigare av och till funnits en viss kö, medan Ballongen av olika skäl ibland haft svårt att få full beläggning enligt stadens beting på inskrivningstal för stadens egna befolkning. Genom mottagande av barn från andra kommuner har dock verksamheten för Skarpnäcks del ekonomiskt givit ett mindre överskott.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I de kontakter som varit mellan verksamhetsansvariga vid Kungsholmens och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar har man konstaterat att de respektive enheternas litenhet skapar sårbarhet på personalsidan bland annat på grund av den specialistkompetens som krävs för habiliteringsarbetet.

För föräldrarnas del innebär uppdelningen ett visst ”orienteringsproblem” när det gäller att finna ut vad som passar deras barn bäst på grund av de bägge enheternas lite olika inriktning och behandlingsmodeller. Detta gäller även landstingets habiliteringscentra som har att informera föräldrarna om vilken enhet som bäst kan tillgodose barnets behov.

En sammanföring av verksamheterna kommer att ge förutsättningar för en gemensam kvalitetsmässig utveckling av habiliteringsarbetet. Under en ledning finns det då tjugo platser till förfogande vid prioritering av inkommande ansökningar. Varje barns behov kan bedömas och hänvisas till den enhet som har den behandlingsmodell och kompetens som passar barnet bäst.

Vidare har man konstaterat att litenheten ger ett ”marknadsföringsproblem” när det gäller att för kranskommunerna visa upp att respektive enhets verksamhet är så pass värdefull att de är villiga att betala för densamma.

Förutom ovanstående och vissa administrativa vinster finns det också andra effektivitets- och kvalitetsvinster att göra genom att lägga stadens ansvar för denna habiliteringsverksamhet under en och samma nämnd, i stället för att som nu ha det uppdelat på två separata nämnder.

Enligt de underhandskontakter som varit med stadsledningskontoret finns inga invändningar mot att de bägge förvaltningarna föreslår sina respektive nämnder att ansvaret och finansieringen av verksamheten vid Ballongen överförs till Kungsholmens stadsdelsnämnd under en försöksperiod på tre år.

Detta förslag förutsätter naturligtvis att de medel som staden hitintills förmedlat till Skarpnäck i sin helhet överförs till Kungsholmens stadsdelsnämnd.

När försöksperioden lider mot sitt slut ska den utvärderas både ur ekonomiska och effektivitets- och kvalitetsmässiga aspekter inför ett eventuellt beslut om permanentning av överföringen.

Mot ovanstående bakgrund föreslår förvaltningen att nämnden fattar beslut enligt förvaltningens förslag.

REMISSER

Ärendet om Ballongens habiliteringsenhet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontorets yttrande av den 22 november 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Stadsledningskontorets synpunkter

De berörda stadsdelsnämnderna är överens om förhållandena kring överföringen av verksamheten Ballongen och argument för detta framförs.

Stadsledningskontoret ser inga hinder till att verksamheten Ballongen överflyttas från Skarpnäcks stadsdelsförvaltning till Kungsholmens stadsdelsförvaltning under en treårsperiod och tillstyrker därmed detta. Stadsledningskontoret emotser den utvärdering av försöket som förvaltningarna nämner i sina respektive ärenden.

Skarpnäck har i 2005 års budget erhållit 2,8 mnkr för Ballongen. I och med att detta är ett försök på tre år kommer medel för Ballongen även fortsättningsvis att ges till Skarpnäcks stadsdelsförvaltning. En överföring av medel från Skarpnäck till Kungsholmen föreslås handhas av berörda stadsdelsnämnder.